

Resum de les opinions del Grup de Lectura en la trobada del 16 de març de 2009 sobre CALAVERES ATÒNITES, de Jesús Moncada:

Aquest recull de narracions situades a la Mequinensa de la dècada de 1950 va agradar majoritàriament als components del Grup, i també als lectors que s'acostaven per primera vegada a l'obra de Moncada, els quals, en línies generals, no van quedar gens decebutos amb la literatura i les ambientacions del gran autor del Baix Cinca.

Es va lloar la manera de construir el redactat de Moncada, a partir d'oracions sovint complicades, plenes, però, de frases fetes i girs de la parla local que, sobretot en la veu d'uns personatges sempre peculiars, configuren un text de gran bellesa i d'un estil fresc i agradable de llegir.

Va ser molt general l'elogi que va merèixer el pròleg del llibre —es va qualificar de genial— on s'explica l'arribada al poble del secretari del jutjat, Mallol Fontcalda, i se situa el lector en l'ambient mequinensà a partir del personatge que no hi pertany, ja que Fontcalda és barceloní.

Es va dir que *Calaveres atònites* és una obra divertida, que és plaent de llegir i que fa riure i molt a causa de les situacions rocambolesques, surrealistes per a alguns, que descriuen les seves narracions, tot i que també se li va retreure una certa exageració en segons quins punts argumentals, com seria el cas de Leucofrina i el seu grup activista MAV (“Majordones Al Vaticà”). També cal dir, però, que molts membres del Grup d'origen no urbà van coincidir a testimoniar que el que explica Moncada no s'allunya gens de la realitat viscuda als pobles.

Una component del Grup que va conèixer personalment Moncada va fer notar la seva timidesa com a persona, fet que contrasta amb les narracions d'aquest llibre, més aviat extravertides i incisives.

De l'obra, també se'n va destacar la ironia, gairebé omnipresent en els relats, i el sarcasme constant en les referències al món eclesiàstic o polític. Es va valorar la traça de Moncada a l'hora de crear una història a partir d'un fil argumental molt prim i, al seu torn, es va criticar que l'argument de les narracions ben sovint no es recorda o costa de recordar amb nitidesa, ja que l'ambient —el món literari de Moncada i la seva Mequinensa— sembla diluir el nucli argumental de les històries, com si estiguessin faltades de més densitat.

Aquest protagonisme aclaparador del món literari de Moncada pot provocar la sensació, segons els lectors que coneixien més d'una obra seva, d'estar llegint sempre el mateix llibre, ja que les connexions entre els reculls de relats de Moncada són molt fortes, com ho són també, tot i que amb un altre to, amb la seva gran novel·la *Camí de sirga*.

Com que el català de Jesús Moncada està farcit de genuïnitat local i, tal com es va assenyalar, els autors catalans de ponent no han gaudit de la mateixa difusió que els escriptors de parla oriental, pot haver-hi certa dificultat, sobretot per part dels lectors més urbans, de seguir la narració sense haver de consultar diccionaris o reculls de modismes i frases fetes amb certa freqüència. Cal fer-ho, però, perquè és un exercici molt enriquidor malgrat l'esforç de sobrelectura que exigeix. I va quedar demostrat que alguns membres del Grup ho van fer i molt laboriosament.

Per a alguns, però, la temàtica d'aquesta obra no ha resistit del tot bé el pas del temps i s'hauria de llegir com si es llegís un clàssic una mica *avant la lettre*, perquè encara no s'ha produït el distanciament que han de donar els anys i que farà que els elements "passats de moda" ja es contemplin com retrats històrics d'un moment concret del passat.

Es va comparar l'obra amb l'estil narratiu de Calders i Philippe Claudel, i també es va esmentar una semblança a la literatura i el cinema de Marcel Pagnol. Es va elogiar el gran retrat que fa Moncada de la postguerra i els seus ambients entre miserables, sòrdids i delirants. També es va considerar que, tot i ser presentat com un llibre de relats, *Calaveres atònites* té una estructura narrativa que es podria definir tranquil·lament com a novel·lística.

Altres històries que també van plaure als lectors del Grup van ser la del fals suïcida, la de l'honesta mestressa del bordell de Lleida, la dels rics indignats per la posició elevada dels pobres al cementiri, la del fill mortificat pel pare republicà i recalcitrant, la dels problemes burocràtics de morir a la mina, la de l'esposa catòlica i el marit ateu, la dels mascles insultats pel pixapins, la de la *vedette* tan i tan especial i totes les que comporten la presència de la genial Leucofrina, la majordona dels mil registres, digna de ser protagonista d'una novel·la sencera.

Un membre del Grup també va informar sobre la traducció castellana de l'obra i va lamentar la pèrdua del substrat rural en la llengua emprada en la versió espanyola, substrat sense el qual difícilment es pot gaudir del tot de l'obra de Moncada.

Com sempre, el nostre agraïment més sincer als components del Grup de Lectura per la seva assistència i per les seves encertades contribucions al debat. Us esperem a la nostra pròxima cita:

LA CUARENTENA, de Jean-Marie Gustave Le Clézio, Tusquets, 1998, 358 pg.

(dilluns, **20 d'abril** de 2009, a les 7 de la tarda).